

Literatura.

Mimo mé spisy v kontextu uvedené a můj článek: „Erbsteuer“ (alte), Österr. Staatswörterbuch, II. vyd.; Koszyński: „Untersuchungen über ein System des österr. Gebührenrechtes“, Finanzarchiv 1898; Wieser: „Gebührengesetz“, Österr. Staatswörterbuch, II. vyd.; Lempruch-Odkolek: „Die Gebührennovelle vom 18. Juni 1901“, Vídeň 1901; Lepař: „Zákon o dani z obohacení“, Weyrova Sb. zák. českoslov., Brno 1922; Holík-Tuš: „Kolky a poplatky v republice Československé“, „Kompas“ 1924.

Vilém Funk.

Daň z obratu a daň přepychová.

Vznik a rozšíření. Právní předpisy. I. Daň z obratu. II. Daň přepychová. III. Společná ustanovení. IV. Výnos daně a podíl samosprávných svazků na něm.

(d. ob. = daň obratová — d. př. = daň přepychová.)

Vznik a rozšíření. D. ob., zavedená v Československé republice spolu s d-í př-ou od 1. I. 1920 pod názvem „daň z převodu statků a pracovních výkonů“, není zjevem úplně novým, neboť vystupuje v různé formě a pod různým označením již ve starověku (Řím), středověku (španělská alcavala ve Francii, státech německých, italských a v našich zemích za Ferdinanda I.) i v novověku (Brémy, Spojené státy severoamerické), téměř vždy, kdy měly býti opatřeny takové částky peněz, že obvyklé cesty a způsoby nepostačovaly. Na sklonku poslední války a hlavně po ní byla d. ob. zavedena v četných státech postižených válečnými a poválečnými výdaji a znehodnocením měny. První sáhlo k této dani Německo, poněkud později Francie a pak nejrozličnější státy evropské i mimoevropské, z oněch pak zejména kromě našeho státu Italie, Rakousko, Rumunsko, Maďarsko, Jugoslavie, Belgie, Portugalsko; jiného rázu jsou co do účinků podobné daně zavedené v Polsku a SSSR.

Spolu s d-í ob-ou zavedena byla ve většině jmenovaných států „daň přepychová“, méně pro očekávaný snad výnos jako spíše „ze sociální spravedlnosti“.

Právní předpisy. Tak jako v jiných státech, tak i u nás změny hospodářských poměrů a získané zkušenosti vynucovaly si hojně změny a doplňky původní úpravy a zklamání naděje co do doby, po kterou výnosu daně bude potřeba, vedly k prodloužení trvání této daně, jež původně myšlena byla pouze pro krátkou dobu.

Původní zák. č. 658/1919 Sb. přizpůsobený slovenským poměrům zák. č. 70/1920 Sb. nahrazen byl zák. č. 321/1921 Sb.; prov. nař. č. 659/1919 a 66/1920 Sb. vystřídána byla prov. nař. č. 450/1921 Sb. Ježto působnost zákona z r. 1921 vypršela 31. XII. 1923, vydán byl nový zák. č. 268-1923 s působností obmezenou do 31. XII. 1926; k němu se vztahuje prov. nař. č. 156-1924 Sb. Posledně jmenovaný zákon byl pozměněn novelou č. 246/1926 Sb. a působnost jeho prodloužena do 31. XII. 1929. K novele vydáno pak bylo prov. nař. č. 247/1926 Sb.

Seznamy přepychových předmětů zákona z r. 1919 a později zákona z r. 1921, měněny a doplňovány byly postupně nař. č. 157/1922 Sb., 69/1923 Sb. a 68/1924 Sb. Nový seznam vydán byl nař. č. 185/1924 Sb.; ani ten však nezůstal dlouho beze změny; byl měněn nař. č. 59/1925 Sb., č. 107/1926 Sb. a č. 192/1926 Sb. Poslední pak úprava provedena byla nař. č. 43-1927 Sb.

Nutno se ještě zmíniti o nař. č. 122-1925 Sb. a nař. č. 42/1927 Sb. o zdanění dovozu v některých případech a dále upozorniti třeba na řadu vyhlášek ministerstva financí vydaných v dohodě s ministrem obchodu, po případě ministrem zemědělství, uveřejňovaných v Úředním listě, od vydání zákona z r. 1923 pak ve Sbírce zákonů a nařízení a týkajících se paušalování daně u různých artiklů (viz zejména vyhl. č. 13-1924 Sb., č. 194/1924 Sb., č. 30/1925 Sb., č. 191/1925 Sb., č. 239/1925 Sb., č. 247-1925 Sb., č. 248/1925 Sb., č. 263/1925 Sb., č. 272/1925 Sb., č. 40/1926 Sb., č. 200/1926 Sb. a č. 259/1926 Sb., č. 129/1927 Sb.).

Charakteristickými pro zákon o d-i ob-é a d-i př-é, který v hlavě I. (§§ 1 až 23) jedná o d-i ob-é, v hlavě II. (§§ 24 až 39) o d-i př-é a v hlavě III. (§§ 40 až 50) o společných ustanoveních, jsou četná výjimečná ustanovení, častá zmocnění a vůbec značná volnost, která při provádění zákona je ponechána vládě, po případě ministru financí v dohodě se zúčastněnými ministry. Důvodem asi jest obava — patrně oprávněná —, aby tato, pro hospodářský život tíživá daň nestala se neprůžnými předpisy a prováděním jich bez možnosti úchylek vůbec nesnesitelnou.

I. Daň z obratu. V z n i k d a ň o v é p o v i n n o s t i dán jest pravidelně provedením dodávky nebo výkonu (§ 11, odst. 1, zák.). Předpokladem ovšem jest, že jde o dodávku nebo výkon, u kterých

splněny jsou náležitosti zákonem požadované a že k takové dodávce nebo výkonu došlo mezi osobami vlastností zákonem stanovených. Povinnost daňová ovšem nastane, je-li pro určité případy dáno osvobození věcné nebo osobní.

Zákon mluví (§ 1) o úplatných „dodávkách nebo výkonech“; nepodává však všeobecné definice pojmu „dodávka“ nebo „výkon“. Výraz „dodávka“ byl v původním zák. z r. 1919 uveden v závorkách jako vysvětlující k výrazu „převod“ a dle vysvětlivek Englišových měl se pak převodem rozuměti převod „vlastnického práva“, pokud běží o převod věci hmotných a převod „práva jiného“, pokud běží o zcizení práv, jež jsou předmětem právního obchodu. Pokud jde o pojem „výkon“, přisvědčil n. s. s. náhledu, že sluší jím rozuměti nějakou pozitivní činnost (Boh. 1662 F), kterýžto názor sluší patrně i dnes pokládati za správný. Máme-li krom toho na zřeteli, že zákon pod označením „dodávka“ rozumí i pronájem, a že dani také podléhá, zavazuje-li se kdo za úplatu něco nekonati, něčeho se zříci, něco dovolovati nebo trpěti (§ 2 zák.), že podrobuje dani dodávky z dražeb, i dodávky, k nimž došlo podle zákonného nařízení nebo na úřední příkaz (§ 1, odst. 2, zák.), a dále to, že k dodávce nebo výkonu nejčastěji dochází na základě právního jednání, lze pokládati za dodávku nebo výkon ono plnění, k jehož docílení směřovalo uzavřené právní jednání a v něm daná úplata nebo autoritativně vydaný příkaz spojený s dáním úplaty.

Mluvě o úplatě, má zákon na zřeteli poskytnutí částky peněžité a hledí proto na vzájemné dodávky nebo výkony se zřetele, že strana, která provádí dodávku nebo výkon, dává — jí za její dodávku nebo výkon příslušející úplatu — provést dodávku nebo výkon stranou druhou pro sebe; obě strany dodávají nebo výkon provádějí, obě dodávky nebo oba výkony jsou pak zdanitelnými (§ 1, odst. 3, zák.).

Rovněž dvě samostatně zdanitelné dodávky (výkony) se předpokládají, jestliže kdo (ať jde o komisionáře ve vlastním slova smyslu nebo o jinou osobu) obstarává dodávky (výkony) na cizí účet sice, ale svým vlastním jménem a to i tehdy, když takovýto zprostředkovatel nenabyl ani držby ani vlastnictví. Důkaz, že nejde o obstarávání vlastním jménem na cizí účet, přesunut jest na poplatníka, takže až do opačného důkazu má se vždy za to, že jde

o zprostředkování vlastním jménem na cizí účet (§ 1, odst. 3, zák.).

Je zřejmým, že čím více zdanitelnými převody některé zboží prošlo, tím větší pravidlem bude jeho celkové konečné zatížení daní. Byl by tedy ve výhodě ten, kdo k spotřebě své nebo své domácnosti může použiti předmětů z vlastního podniku právě tak, jako by byl ve výhodě výrobce, který soustředil ve svých závodech nebo podnicích celý výrobní proces, zatím, co jiný výrobce z větší nebo menší části je nucen opatřovati si suroviny, polotovary nebo pohonnou energii pomocí zdanitelných dodávek nebo si musí částečně zpracování surovin opatřovati pomocí zdanitelných výkonů. Příznivější postavení spotřebitelů předmětů vzatých z vlastního podniku bylo odstraněno — alespoň podle zákona — ustanovením, kterým se v podstatě hospodářská sféra jednotlivcova dělí na hospodářství výdělečné a hospodářství spotřební. Bezúplatné pak vzetí předmětů z onoho do tohoto podléhá dani; možno v těchto případech mluvíti o dodávkách fiktivních. Podle toho (§ 1, odst. 5, zák.) jako dodávka je zdaňováno bezúplatné přenesení předmětů z vlastního podniku pro domácnost — v to zahrnuje čeled' a služebné osoby — nebo pro jiné ne výdělečné upotřebení (na př. pro dar). Od vydání zákona z r. 1921 také dodávky potravin a jiných předmětů spotřeby, které dodávají podnikatelé svým zaměstnancům — nežijícím ve společné domácnosti podnikatelově — podle služební nebo pracovní smlouvy, pokud jsou předměty ty vyráběny v podniku, v němž jsou zaměstnání, jsou podrobeny dani, ač ustanovení toto jest patrně ne-logické; pojata bylo do zákona, když n. s. s. za platnosti zák. z r. 1919 rozhodl opačně (Boh. 619 F).

Pokud jde o tak zvané koncentrované podniky přinesl určitější řešení teprve zák. z r. 1923 a zejména novela z r. 1926. Podle ustanovení § 1., odst. 4., zák. spolu s ustanovením čl. 3. prov. nař. je zásadně i faktické převádění výsledku pracovního procesu, faktické provádění služeb nebo převodů pomocných látek závodem, podnikem, výhradně nebo aspoň převážně sloužícím druhému, dodávky uhlí nebo elektrické energie, které se uskutečňují mezi tuzemskými závody téhož podniku nebo mezi tuzemskými závody a podniky téhož majitele za účelem pokračování ve výrobním procesu (nikoliv ku pro-

deji) pokládati za dodávky (výkony) dani podrobené, ačkoliv v těchto případech jde o závody nebo podniky související tak, jako by šlo o dodávky nebo výkony mezi podniky nesouvisejícími nebo mezi dvěma právně samostatnými subjekty. I zde může se tedy mluvit o dodávkách fiktivních tak jako při směně a dodávkách pro domácnost. Za samostatný závod je pak pokládati takový oddíl podniku, který je technicky jednotným celkem a jehož činnost, která objektivně může býti též předmětem samostatných podniků, nese se k vyrobění předmětů trhu. V případech sporných rozhoduje ministr financí po slyšení obchodní a živnostenské komory, státní živnostenské nebo zemědělské rady (§ 6, odst. 2., zák.).

Dosah těchto předpisů jest ovšem osvozením daným v § 4., č. 10., zák., tak omezen, že bez výhrady vztahuje se jen na dodávky a výkony mezi nesouvisejícími závody téhož podniku nebo nesouvisejícími závody a podniky téhož majitele, čímž v podstatě vlastním koncentrovaným podnikům bylo menší konečné zatížení jejich výrobků v plném rozsahu z důvodů národohospodářských zachováno.

Má-li dodávka nebo výkon státi se dodávkou nebo výkonem zdanitelným jest dále třeba, aby šlo o tuzemskou dodávku nebo výkon. V prvých zákonech nebylo považováno za potřebné, aby pojem „tuzemská“ nebo „tuzemské dodávky“ byl zákonem definován. Teprve zák. z r. 1923 uložil prováděcímu nařízení stanovit, které dodávky jest pokládati za tuzemské a novela z r. 1926 přenechala pak rovněž prováděcímu nařízení vymezení pojmu „tuzemská“.

Podle čl. 1., odst. 1., prov. nař. č. 156-1924 Sb. ve znění nař. č. 247/1926 Sb. je tuzemským ve smyslu zákona o d-i ob-é československé státní území a československá celní skladiště, i když leží na cizím státním území.

Aby dodávky mohly býti považovány za tuzemské, je na základě odst. 2. cit. čl. prov. nař. především v ž d y třeba, aby provedeny nebo splňovány byly v tuzemsku nebo do tuzemska. Dále pak třeba rozeznávat, bylo-li právní jednání o dodávce uzavřeno (zákon mluví o uzavření dodávky) v tuzemsku nebo v cizině a v obou těchto případech pak, zda zboží, jež jest předmětem dodávky, jest v tuzemsku nebo v cizině. Za všeobecné podmínky svrchu uvedené, a bylo-li právní

jednání uzavřeno v tuzemsku, jde vždy o dodávku tuzemskou ve smyslu zákona o d-i ob-é, bez ohledu na to, zda předměty dodávky jsou v tuzemsku nebo v cizině. Těmto pak na roveň jsou postaveny dodávky v tuzemsku uzavřené o zboží jsoucím v cizině nebo jen v tuzemsku zprostředkované (splňované), je-li zboží již v tuzemsku, a stalo-li se tak na účet cizince nemajícího v tuzemsku své provozovny.

Má-li cizinec u nás svoji provozovnu (pobočný závod, kancelář, nebo sklad) a zprostředkovala-li (splnila-li) tato dodávku, jde — za výše uvedené všeobecné podmínky — vždy o tuzemskou dodávku ať zboží bylo v cizině nebo v tuzemsku.

Konečně, bylo-li právní jednání o dodávce uzavřeno v cizině, jde jen tehdy o tuzemskou dodávku, je-li zboží v tuzemsku a ovšem, když zároveň dodávka se rovněž provádí v tuzemsku.

Za tuzemské výkony pokládají se pak všechny výkony v tuzemsku prováděné.

Ne všechny dodávky zákon postihuje a to ať již jde o dodávky skutečné nebo fiktivní, rozhoduje také předmět dodávek. Podle § 2. zák. jsou zdanitelnými jen dodávky (pronájem) věcí movitých (zahrnuje v to i dodávky vody, plynu, elektřiny a jejich částí), práv, která jsou předmětem právního obchodu a nejsou způsobilá k zápisu do veřejných knih o věcech nemovitých a konečně soubory takových věcí a práv při prodeji nebo pronájmu celých podniků. Dodávky věcí movitých spojených s nemovitými nepodléhají dani pouze tehdy, disponuje-li se s nimi společně s věcí nemovitou. Jinak dani podléhají i když snad byly prodány nebo pronajaty před tím, než-li byly odloučeny od pozemku. Jak bylo již řečeno, podléhá dani i úplatný závazek něco trpěti, dovolovati, něčeho se zříci, něco nekonati.

Dodávku nebo výkon v některých případech daňová povinnost nepostihuje, ačkoliv jsou zde všechny náležitosti, o nichž právě bylo mluveno. Zákon dodávku nebo výkon od daně osvobozuje buď sám (§ 4, č. 1—6, 8, 10, 12, 13, 20, zák.), nebo dává možnost, aby za jistých podmínek byla osvobozena (§ 4, č. 19. zák.). Může pro to býti důvodem na př., že právní jednání, jež je podkladem dodávky, bylo již jinou cestou dostatečně zdaněno, že docílení úplaty není hlavním cílem dodávky nebo výkonu a zejména se tak děje z důvodů

hospodářských (srov. čl. 4, 6, 9 a 12 prov. nař.).

Povinnost k dani stíhá zásadně osoby fyzické i právnické, pokud jednají v samostatné činnosti (§ 1, odst. 1, č. 1, zák.). Bude leckdy ovšem dosti těžko říci, zda v konkrétním případě jde o činnost samostatnou čili nic. (N. s. s. Boh. 1775 F; srov. také n. s. s. Boh. 1315 F).

Mezi osobami, které zásadně mohou podléhati dani, je důležitý rozdíl, který činí zákon mezi podnikateli a nepodnikateli. Rozdělení toto má svůj dosah zejména ohledně ručení za daň, vzniku daňové povinnosti a nároku státu na daň, přesunutí daně, předpisování a vybírání daně, daňových období, splátkách na daň a vracení daně.

Jakožto podnikatele označuje zákon (§ 5 zák.) toho, kdo provozuje samostatně jakoukoliv výdělečnou činnost a to nikoliv jen příležitostně. Zákon praví v tomto směru, že musí jíti o výdělečnou činnost trvalou nebo občasou. Stačí, že jde o činnost objektivně výdělečnou (N. s. s. Boh. 2282 F) a je nerozhodným, zda snad v konkrétním případě podnikatel neměl v úmyslu docílit zisku, po případě, zda jej skutečně docílil (N. s. s. Boh. 694 F a Boh. 804 F). Nerozhodným je také, jest-li snad spolek nebo společenský podnik omezuje své výkony a dodávky jen na členy (N. s. s. Boh. 2282 F). Pro daňovou povinnost stačí, že podnikatel je fakticky činným. Nevyžaduje se, aby byl vyhověl předpisům ustanovujícím o zahájení a provozování určitého podnikání.

Podnikatel jakožto takový povinen je daní nejen z dodávek a výkonů, v jejich provádění jeho podnikání záleží, nýbrž i z dodávek a výkonů, které snad jen příležitostně provede vedle své trvalé nebo občasné výdělečné činnosti. Ovšem prodej vlastního podniku se zanecháním živnostenského podnikání není příležitostnou dodávkou podnikatele (Boh. 3173 F).

K ochraně zdejších importérů pojata bylo do zákona ustanovení, podle něhož (§ 6 zák.) rovněž daní jest povinen jednak cizinec mající v tuzemsku provozovnu z dodávek touto provozovnou zprostředkovaných a dále pak osoby, které zprostředkují (splňují) dodávky zboží nalézajícího se v tuzemsku pro cizince, kteří nemají zde provozovny, ty osoby, které jménem a na účet takového cizince uzavírají v tuzemsku dodávky o zboží nacházejícím se v ci-

zině a konečně také ti, kdož meškajíce v tuzemsku jen přechodně bez stálé provozovny zde provádějí dodávky neb výkony. Ve všech těchto případech vzniká povinnost platiti daň z dodávky nebo výkonu zprostředkovaného (splňovaného) nebo uzavřeného.

V konkursním řízení je povinen platiti daň konkursní správce. Při dražbách stíhá daňová povinnost toho, kdo dražbu provádí nebo kdo o dražbu žádá, podle toho, jde-li o dražbu mimosoudní nebo dražbu soudní. Při dodávkách a výkonech nepodnikatelů je daň povinen platiti dodavatel předmětů nebo ten, kdo výkon provádí. Jestliže však nabyvatelem je podnikatel, stíhá povinnost platiti daň tohoto.

Vedle osob, které daňová povinnost stíhá přímo, ukládá zákon jiným osobám ručení za daně (§ 8 zák.).

Od daně osvobozen je stát co do výkonů spojených s poštovní, telegrafní nebo telefonní službou (§ 7 zák. a čl. 13 prov. nař.). Rovněž osvobozeny jsou dopravní podniky, provádějící z povinnosti výkony pro poštovní, telegrafní nebo telefonní podniky státní (může tu jíti na př. o dopravu pošty), dále dráhy, ať jde o dráhy státní nebo soukromé a bez ohledu na to, zda nacházejí se v státním provozu a to ohledně všech dodávek nebo výkonů, které souvisí s vlastní činností dráhy. Rovněž paroplavební podniky na mezinárodních vodních cestách jsou od daně osvobozeny. Jde tu o příslušné úseky na Vltavě, dále na Labi, Moravě, Dyji, Dunaji a Tise.

K těmto případům druží se také některá osvobození, o nichž mluví § 4. zák., a která nastupují opětně buď přímo ze zákona, jsou-li dány zákonem žádané skutečnosti (srov. § 4, č. 7, 9, 11, 17, zák. a čl. 5, 9 prov. nař.) nebo příznání jejich ponecháno jest uvážení příslušného úřadu (§ 4, č. 14, lit. c, zák. a § 4, č. 15, zák.). Nepodnikatelé jsou osvobozeni vždy, pokud úplata za dodávku nebo výkon nepřesahuje 500 Kč.

Došlo-li k dodávkám nebo výkonům, o jakých zákon ustanovuje a byly-li tyto provedeny osobami zákonem žádaných vlastností, nastane povinnost k placení daně zpravidla okamžikem, kdy dodávka nebo výkon byl proveden. Kdy tomu tak bude, záležitosti bude zejména na obsahu právního jednání nebo autoritativního příkazu, který byl podnětem k dodávce nebo výkonu. Ježto pak podle výslovného ustanovení zákona není převedení fyzické držby

nezbytnou podmínkou k tomu, aby dodávka byla považována za provedenou, bude obsah právního jednání také rozhodným pro posouzení, zda k provedení dodávky je třeba převedení fyzické držby čili nic. K vzniku daňové povinnosti stačí, je-li dodávku nebo výkon pokládati za provedenou podle zákona, právě tak jako stačí, byla-li plněna zástupci nebo pomocí listiny (na př. konosementu, nákladního nebo skladního listu, nebo zástavního lístku) (§ 1, odst. 2, zák.).

Na základě vzniklé daňové povinnosti může stát uplatnit svůj nárok tehdy, když došlo k placení. Placením pak třeba rozuměti dání úplaty za provedenou dodávku nebo výkon. Placení hotovými penězi se rovná placení dobropisem, směnkou, šekem, převzetím dluhu, poskytnutím pohledávky (§ 11, odst. 1, zák.).

To, co dosud bylo řečeno o době vzniku daňové povinnosti, po případě o vzniku nároku státu na daň, platí bez výhrady o podnikatelích a to jen takových, kteří odvádějí daň na základě skutečně přijatých úplat. Bylo-li povoleno podnikateli odváděti daň na základě cen účtovaných (§ 17, odst. 7, zák.) vzniká daňová povinnost a lze uplatnit nárok státu na daň v době, kdy byl vydán účet. Stejně jest tomu u osob, které podnikateli co do zdanění jsou postaveny na roveň (§ 5, č. 2 a 7, zák.), kdy rozhodnou je doba provedení dodávky i pro vznik nároku státu na daň. Totéž platí o dodávkách fingovaných a o dodávkách nepodnikatelů. Při dodávkách z dražeb vzniká daňová povinnost i nárok státu na daň příklepem (§ 11, odst. 2, zák.).

Kromě dodávek a výkonů podroben je d-i ob-é i d o v o z v případech stanovených nařízením tam, kde by jinak zboží původu tuzemského bylo zatíženo daní více než zboží dovezené, dále pak v případech, kde daň je paušalována (§ 1, odst. 1, č. 2 zák.). K prvému ustanovení dlužno uvést, že zák. z r. 1919 ani zák. z r. 1921 zdanění dovozu neznal. Úmyslem bylo zachytiti pouze tuzemské dodávky. Později však stávalo se čím dále samozřejmějším, že nezdanění dovozu není ničím jiným, než snížením platné celní ochrany, ba že u předmětů, jichž dovoz je zatížen clem menším než jest úhrn částek, které placeny jsou na d-i ob-é z převodů stejného zboží tuzemského nebo kde je dovoz vůbec bezcelný, že zavedení d-ě ob-é na tuzemské dodávky bez zatížení dovozu působí jako dovozní prémie.

Náprava všeobecným postižením dovozu daní, což snad by bývalo možným při zavedení daně, narazila však na značné překážky vzhledem k protichůdným zájmům, k změnám, které nastaly v celních sazbách, zvláště když celá záležitost se čím dále tím více naprosto neodůvodněně a pro nepochopení charakteru náhradní daně prolínala s celní ochranou. Nezbylo než sáhnouti k obdobnému opatření, jaké znal zák. z 13. II. 1906, č. 20 ř. z., ohledně dávek vybíraných při dovozu za náhradu vnitřních dávek ze spotřeby, totiž ponechati vládě, aby nařízením stanovila případy, kdy má býti d-i ob-ou postižen i dovoz. Toto stanovisko po prvé uplatněno zák. z r. 1923 a pojato bylo do novely z r. 1926.

Tato pak zároveň ustanovila, že dovoz je podroben dani také tehdy, kdy daň je paušalována (§ 1, odst. 1, č. 2, zák.). Dosah ustanovení tohoto může býti sporný, ježto stylisace ustanovení tohoto je zřejmě velice nepřesná. Celé ustanovení souvisí však s ustanovením o paušalování daně a bude proto o něm pojednáno v souvislosti s tímto.

Není stanoveno, co je rozuměti dovozem, a bude proto dovoz pojmuti podle příslušných ustanovení celního zákona a míti jej za převedení zboží do celního tuzemska po ukončení celního řízení. Dovoz jako takový je podroben dani bez ohledu na to, zda se jím snad provádí dodávka, po případě úplatná dodávka; i dovoz vlastního předmětu může býti postižen daní. Co se dovází, je rovněž nerozhodné. Zákon mluví všeobecně o zboží dováženém. Zmocnění zdanění nařízením dovoz může však býti použito jenom tam, kde by jinak zboží původu tuzemského bylo zatíženo daní více než zboží dovezené, což ovšem jest omezením dosti neurčitým. Ve smyslu těchto ustanovení podroben byl pak d-i ob-é nař. č. 122/1925 Sb. dovoz některých zemědělských plodin (pšenice, žito, ječmene, ovsa, kukuřice, hrachu, čočky) a dobytka, jakož i moučných výrobků. Širší okruh zboží podrobilo pak dani z dovozu nař. z 28. IV. 1927, č. 42 Sb.

Dovoz předmětů, který podléhá d-i ob-é, jest osvobozen od daně, jestliže předměty tohoto dovozu dopravují se do tuzemska jen na přechodnou dobu (§ 4, č. 14, odst. 2 zák.), k zušlechtění nebo opravě, na výstavy, trhy, závody a pod. a dále dovoz dobytka v určitých případech, kdy se dopravuje do tuzemska rovněž

jenom přechodně (čl. 8 prov. nař.). Povinnost platiti daň z dovozu postihuje dovozce nebo toho, kdo dovážený předmět k vycelení prohlásí, po případě příjemce předmětu nehledíc na to, jde-li o podnikatele nebo nepodnikatele (č. 3, § 5, zák.). Předmět sám ručí za daň vybíranou při dovozu a za případné tresty (odst. 7, § 8, zák.). Od daně z dovozu osvobozeny jsou osoby exteritoriální (§ 7, č. 3, zák.).

Daňová povinnost a nárok státu na daň vzniká okamžikem skončení celního řízení (§ 11, odst. 2, lit. f, zák.).

Zavedením d-ě ob-é zejména také znesnadněno bylo postavení tuzemských importérů, kteří, pokud je dovoz daně prost, dováží sice bez daně, ale dodávka jejich tuzemskému odběrateli dani podléhá (srov. nález n. s. s. Boh. 1735 F, Boh. 1772, Boh. 2114 F a Boh. 3138 F), zatím co importér zahraniční může při nezdaněném dovozu dodávati svému odběrateli zboží z ciziny úplně bez daně. Tato disparita nezmizí ani zavedením daně na dovoz, ježto zahraniční importér zaplatí daň pouze z dovozu, kdežto zdejší jak z dovozu tak také z prvé tuzemské dodávky. K odstranění toho voleny jsou různé prostředky směřující buď k tomu, aby osvobozen byl částečně zdejší importér anebo aby bylo možno zachytiti dodávky cizozemského importéra. V prvé směru je zásadně připuštěna možnost, aby dovozce byl oprávněn při prvé tuzemské dodávce dovezeného předmětu včítati si daň, kterou sám při dovozu jeho zaplatil, takže z dodávky na svého odběratele platil by daň jen z toho, o čem cena jím účtovaná převyšuje cenu, která byla podkladem při zdanění dovozu (§ 4, č. 14, lit. b, zák.). Předpokladem ovšem je — nehledě k potřebnému důkazu o dovozu —, že se jedná o obchod ve velkém.

Cestou druhou, totiž, aby byly tvořeny předpoklady pro zachycení dodávek nebo výkonů, které zde provádějí nebo dávají prováděti cizinci, směřují ustanovení (§ 5, poslední věta č. 1, č. 2 a č. 7 téhož paragrafu), o kterých již byla řeč. K témuž účelu směřuje ostatně ustanovení, že za tuzemsko je pokládati i celní skladiště, takže doveze-li cizí importér zboží do celního skladiště a je-li z tohoto skladiště zboží zdejším zástupcem dodáváno tuzemským odběratelům, jde i v tomto případě o zdanitelnou tuzemskou dodávku.

Těmito opatřeními ovšem zase na druhé straně stíženo bylo postavení domácích trvalých zástupců zahraničních firem, kteří

následkem jejich jsou z obchodu vytlačováni.

V ý v o z a p r ů v o z zásadně dani nepodléhá (§ 1, odst. 1, č. 2., zák.). Ovšem je třeba, pokud jde o vývoz, aby vývozce předepsanými doklady prokázal, že skutečně zboží vyvezl.

Ježto však toliko vývoz sám nepodléhá dani, zůstává cena zboží zatížena obnosy, které zaplacený byly na dani z převodu, kterým jednak vývozce předmětu v tuzemsku nabyt, jednak i z převodů dřívějších. To ovšem do značné míry vývoz znesnadňuje a bylo proto přiznáno osvobození v zásadě alespoň pro ten poslední převod, kterým vývozce zboží nabyt (§ 4, č. 18, zák.). Předpokladem ovšem je, že vývozce nenabyt fyzické držby zboží, že zboží bylo na účet vývozcův vyvezeno v nezměněném stavu a že mohou býti předloženy předepsané doklady (čl. 11 prov. nař.). K témuž cíli směřuje ustanovení § 22, kterým zákon za jistých okolností dává tuzemskému podnikateli, který vyvezl do ciziny nějaký předmět, za obdobných podmínek nárok, aby se mu vrátila částka ve výši daně, kterou vývozcův dodavatel nebo vývozce sám při dovozu státu odvedl (srov. Boh. 2359 F). Konečně dána jest možnost poskytnutí dalších úlev a to širokým ustanovením § 4, č. 14, lit. a, podle něhož dovozním a vývozním podnikům mohou býti poskytnuty zvláštní úlevy a osvobození. Jak dalekosáhlé výhody na základě tohoto ustanovení mohou býti dány, je patrné z toho, že podle něho na př. určitým odvětvím textilního průmyslu snížena byla d. ob. ze 2% na 1% (dodávky příze, dodávky tkalcoven zušlechťovacím závodům), v jiných případech, že bylo dovoleno komisionářům (chmelem), aby zdaňovali pouze svoji provisi a pod.

Dále možno se ještě zmíniti o osvobození výkonů prováděných pro cizinu, v t. zv. zušlechťovacím řízení (§ 4, odst. 18, zák. a odst. 8 prov. nař.).

Průvoz nepodléhá d-i ob-é, jestliže během průvozu nedošlo k žádným tuzemským zdanitelným dodávkám a že zboží zůstalo pod celní uzávěrou (lit. C, čl. 1, prov. nař.).

Jak bylo řečeno, provedením dodávky nebo výkonu vzniká pro závazného povinnost daňová, t. j. povinnost k peněžitému plnění, které určeno je sazbou daňovou ze základu daňového.

Z á k l a d e m d a ň o v ý m j e s t ú p l a t a daná za provedenou tuzemskou

dobavku nebo výkon (§ 9, č. 1, zák.), docílení zisku není předpokladem daně (Boh. 694 F). Byla-li dána paušální úplata za výkony provedené v tuzemsku i v cizině, podléhá dani jen ta část úplaty, která připadá na výkony tuzemské, při čemž důkaz o tom, jaká část úplaty týká se výkonů v cizině provedených, musí podat poplatník (§ 9, č. 4, zák.).

Úplata může býti dána jak v penězích, tak poskytnutím nějakého předmětu nebo provedením výkonu. V těchto případech, jakož i u dobávek a výkonů fiktivních je pak základem daně obecná cena.

Úplatou je vše, co nabyvatel musil vynaložiti, aby nabyl dodaného předmětu nebo výkonu (srov. Boh. 1814 F); byla-li z úplaty původně stanovené povolena srážka, rozhodnou je cena skutečně placená. I daň z provedené dobavky nebo výkonu tvořila podle původního zák. z roku 1919 součást zdaňovaného základu. Toto „zdanění daně“ bylo však pozdějším zákonem odstraněno a daň, kterou z dobavky nebo výkonu je zaplatiti, není součástí daně. Naproti tomu jiné daně a dávky, kterým předmět dobavky nebo výkonu je podroben (na př. dani nápojové, dani uhelné a pod.), a které dodavatel plně svou dávkovou povinnost do ceny přesunul — nikoliv tedy daně a dávky ukládané odběrateli, které dodavatel pouze vybírá, na př. obecní dávka z elektrického proudu vybíraná elektrárnou zároveň s cenou za dodaný proud (srov. Boh. 2971 F, 2972 F) — nemohou býti z úplaty vyloučeny právě tak, jako jsou částí úplaty částky účtované za zabalení a obal, pokud obal nebyl jen bezplatně půjčen (na př. sudy).

Do úplaty náležejí též úroky započítané do uvěřené kupní ceny. Má tím patrně býti zamezeno zkracování daně, ku kterému by mohlo dojíti tím, že část kupní ceny by vyjádřena byla v úrocích. Ovšem tam, kde je zřejmo, že jde opravdu o poskytnutí úvěru, úroky k úplatě připočítávány býti nemohou (na př. dodavatel cenu již smlouvenou a splatnou svému odběrateli na úrok poshová).

Je třeba míti dále na zřeteli, že nemusí býti celá částka, kterou nabyvatel dodavatel platí, úplatou za výkon nebo dobavku tohoto. Dodavatel mohl po případě zálohou hraditi určité výlohy, kterými byl povinen nabyvatel osobám třetím. Tak mohou býti vyloučeny z úplaty výlohy zasílací a pojišťovací, které dodavatel hradil ze svého za příjemce dobavky jiným

osobám, když je zvláště účtuje (§ 9, odst. 2, zák.).

Je-li základem daňovým cena obecná, jest touto (čl. 14 prov. nař.) cena ve velkém nebo v malém, podle toho, zda jde o dobavku ve velkém nebo v malém, jaká v rozhodném čase se platí v místě dodavatele nebo toho, kdo výkon provádí, za dobavky nebo výkony stejného nebo podobného druhu; po případě musí býti zjištěna odhadem (čl. 15 prov. nař.).

Úplatu nebo cenu vyjádřenou v cizích měnách nebo v obchodních mincích jest přepočítati podle bursovního kursu pražského, jaký byl v den placení, po případě v den vystavení účtu (čl. 16, odst. 2, prov. nař.).

Daň činí 2% ze základu (§ 10 zák.). Jsou-li předmětem dobavky předměty zemědělské (rostlinné nebo živočišné) v nezpracovaném stavu nebo zpracované, po případě upravené jen obvyklým zemědělským domácím způsobem, dále dobavky výrobků mlýnských, pekařských, jedlých tuků rostlinných i zvířecích, masa a masných výrobků, činí daň pouze 1%. Výjimečně dobavky plodin olejnatých (řepka, řepice, semeno hořčičné a slunečnicové, ohnice, lněné a konopné semeno, mák), semen, chmele, ovoce cizího původu, zvířiny a ryb podléhají sazbě 2%. Také těstoviny (macarony, nudle atd.) podléhají této sazbě, ježto nejsou pekařskými výrobky. Výlohy za zabalení a obal podléhají sazbě předmětu dobávaného; dobavají-li se předměty podléhající různé daňové sazbě, úhrnná úplata podléhá dani podle sazby vyšší. Které produkty je pokládati za zemědělské, stanoví příkladmo prov. nař. (čl. 17). K výpočtu daně se daňový základ zaokrouhluje dolů na celé koruny.

Také pro daň z dovozu rozhodnou je v prvé řadě úplata za dobavku, která dovozem se provádí. Neděje-li se dovoz ku splnění dobavky, jest základem daňovým obecná cena dováženého zboží, t. j. cena, obvykle placená za zboží stejného nebo podobného druhu v místě a čase celního odbavení. K úplatě při obecné ceně je pak připočítati clo, daně a dávky se clem vybírané a dopravní výlohy na hranici. Zasílatelé a majitelé skladišť mohou, účtují-li obnosy placené na cle, daních a dávkách odděleně, vyloučiti je z úplaty za svůj výkon (§ 9, odst. 2, zák.). Přepočtení cizích měn nebo obchodních mincí děje se podle ustanovení celních.

Sazbu 2% nebo 1% nutno také pro

zdanění dovozu pokládati za sazbu pravidelnou. Směřuje-li však ustanovení § 1 zák. o zdanění dovozu k vyrovnání daňového zatížení předmětů v tuzemsku vyrobených a předmětů dovážených, může se státi, že normální sazba nestačí k docílení zmíněného vyrovnání. Bude proto třeba dovoz postihnouti sazbou vyšší (§ 10, odst. 3, zák.). Taková sazba může býti stanovena nařízením; tak se stalo na př. při zdanění dovozu některých zemědělských plodin a mlýnských výrobků nařízením, o němž již učiněna byla zmínka. Nemůže ovšem v takových případech býti použito sazby vyšší než jest právě potřebí k vyrovnání daňového zatížení. Byla-li by pravidelná sazba zvýšena nad to, pak by se jednalo o opatření retorsní proti státu, který zatěžuje dovoz nebo dodávky tuzemského zboží vyššími sazbami než zboží vlastního původu. Zákon dovoluje sice, aby k takovému opatření cestou nařizovací bylo sáhnuto, přes to však nutno říci, že jde tu o opatření celně-politické, o jehož vhodnosti v zákonu daňovém mohou býti značné pochybnosti, a jehož dosah může býti vzhledem k textaci dosti sporný.

To co výše bylo řečeno o sazbě za obal, o zdanění úhrnné úplaty za zboží podléhající různé daňové sazbě, o zaokrouhlování daně, platí i zde. Třeba se ještě zmíniti, že sazba procentuelní může býti nařízením nahrazena sazbou pevnou podle míry, váhy nebo kusu a to patrně, ať jde o sazbu normální, sazbu zvýšenou, nebo sazbu retorsní. Použito této cesty bylo při zdanění dovozu zemědělských plodin a mlýnských výrobků a také v nař. č. 42/1927 Sb.

Daň z každé jednotlivé dodávky nebo výkonu, vyšetřenou z daňového základu podle příslušné sazby, jest nepodnikatel bez dalšího povinen odvésti do 14 dnů po tom, kdy nastala daňová povinnost, příslušnému bernímu úřadu; současně má zaslati příslušnému finančnímu úřadu I. stolice zvláštní ohlášku po případě i druhé straně vydati prohlášení, jde-li o daň z dodávky (§ 13 zák.). Placení děje se bez zvláštního platebního rozkazu; pouze byla-li daň nesprávně vyměřena, předsán bude dodatek.

Zamýšlenou dobrovolnou dražbu musí nepodnikatel nejpozději týden napřed oznámiti finančnímu úřadu I. stolice, v jehož obvodu se má konati, uvésti dobu, předmět a místo dražby (§ 13, odst. 2, zák.). Jde-li o dobrovolnou dražbu soudní, může soud žádati přiměřenou zálohu na daň (§ 5,

odst. 5, zák.). Do 14 dnů po skončené dražbě musí býti podáno přiznání k dani, obsahující souhrn všech úplat při dražbě přijatých. Daň z těchto úplat jest v téže lhůtě odvésti. Nebyla-li daň správně vypočtena, bude dodatek předsán finančním úřadem I. stolice (čl. 34 prov. nař.).

Musí-li nepodnikatel provedení každé jednotlivé dodávky nebo výkonu ohlásiti příslušnému finančnímu úřadu, odpadá tato povinnost přirozeně u podnikatelů, u nichž již vzhledem k jejich činnosti se předpokládá trvalé provádění dodávek nebo výkonů. Jsou pak podnikatelé povinni ohlásiti písemně na zvláštním formuláři po případě ústně do 14 dnů svůj podnik jakož i každou jeho provozovnu (pobočku, kancelář nebo sklad) finančnímu úřadu I. stolice, v jehož obvodě jest podnik nebo provozovna, nebo kde podnikatel bydlí. Také osoby, které zprostředkují dodávky zboží nalézajícího se v tuzemsku a patřícího cizinci, nebo které splňují na poukaz cizincův dodávky takového zboží, jsou povinny dříve než zprostředkovaly (splnily) dodávku, ohlásiti svoji činnost příslušnému finančnímu úřadu s vyznačením místa, kde se zboží nalézá, a druh zboží. Osoby, které meškají v tuzemsku jenom přechodně, ohlásí svoji činnost finančnímu úřadu I. stolice, v jehož obvodu činnost provozují, po případě i několika finančním úřadům, chtějí-li prováděti dodávky ve více obvodech (§ 14 zák. a čl. 20 prov. nař.). Dále jsou povinni podnikatelé vésti určité záznamy. Řádné obchodní knihy, jakož i jiné záznamy, které budou uznány za postačující, mohou takovéto záznamy nahraditi (§ 16 zák., čl. 22, 2a) a 24 prov. nař.).

Daň se vyměřuje zpravidla ze souhrnu úplat, které podnikatel přijal v kalendářním roce za dodávky a výkony dani podrobené. Z měsíčního úhrnu úplat nebo i ze souhrnu úplat za kratší dobu činnosti v tuzemsku vyměřuje se daň osobám, které meškají v tuzemsku jen přechodně a nemají zde stálé provozovny.

Za účelem vyměření daně je poplatník povinen do konce ledna každého roku podati přiznání o úplatách přijatých v daňovém období. V témže přiznání je pak uvésti i hodnotu vlastní spotřeby. Přiznání musí býti sestaveno podle jednotlivých čtvrtletí a pro každé toto čtvrtletí mají býti uvedeny všechny přijaté úplaty a vlastní spotřeba. Od souhrnu těchto úplat nebo hodnot vlastní spotřeby jest odečísti úplaty za zboží vyvezené, úplaty za dodávky osvo-

bozené nebo paušálem kryté a úplaty vrácené v příslušném čtvrtletí. Ze zbytku je pak vypočítána daň a to podle toho, o jaké dodávky jde, buď daň 2%ní nebo daň 1%ní. Místo přiznávání úplat může být poplatníku povoleno, aby obdobným způsobem, jak právě bylo uvedeno, přiznával cenu účtovanou za dodávky a výkony. V tomto případě úplaty, které dosud nebyly přijaty, nesmí být odečteny. Srážkové položky je doložití předepsanými průkazy (§ 17 zák., § 18 zák. a čl. 26, 27, 29 a 30 prov. nař.).

Jak bylo již výše řečeno, je daňové přiznání podati do konce ledna každého roku. Výjimečně pak je podati přiznání do 4 neděl po zrušení podniku. Osoby, které v tuzemsku jsou činné jen přechodně, jsou povinny podati přiznání do 3 dnů po skončení činnosti, trvá-li jejich činnost déle, do 3 dnů po ukončení každého měsíce. Nepodání přiznání nejpozději do 14 dnů po uplynutí stanovené lhůty má za následek zvýšení daně o 5%. Ze zvláštních důvodů mohou být lhůty prodlouženy.

Nepodá-li poplatník přiznání ve lhůtách stanovených vůbec, a nepodá-li jej ani na výzvu finančního úřadu v dalších 14 dnech, bude daň vyměřena podle úředních pomůcek. Bylo-li přiznání podáno, zdá-li se však úřadu nesprávné nebo neúplné, je provéstí vytýkačí řízení. Nebudou-li původní údaje ve stanovené, nejméně 14denní lhůtě prokázány, nebude-li podáno žádané vysvětlení nebo doplněno přiznání, může rovněž dojít k vyměření daně podle úředních pomůcek, a to odhadem, ve kterémžto případě nemůže pak poplatník odporovat základu zdanění ani uváděti nové okolnosti a nabízet o nich důkazy (§ 19, odst. 1—3, zák.). Rovněž může dojít k odhadu, jestliže dané vysvětlení nebylo uznáno za dostatečné. V tomto případě však odhad se musí pohybovat v mezích vytýkačího řízení. Útraty odhadu platí poplatník, jestliže přes vyzvání přiznání buď vůbec nepodal nebo jestliže souhrn úplat dani podrobených odhadnut, byl o jednu třetinu výše než souhrn přiznaný. Ve všech případech, kdy základ zdaňování byl stanoven odhadem, může finanční úřad předpokládati, že z celoročního základu připadá na každé čtvrtletí jedna čtvrtina.

Při dovozu se vyměřuje a platí daň v každém jednotlivém případě zvlášť (§ 15, odst. 3, zák.). Poplatník je v tom případě povinen příslušnému celnímu úřadu udati úplatu, po případě cenu s připočtením výloh dopravních až k hranici, leč že by šlo o

zboží, z něhož se daň z dovozu vybírá pevnou sazbou. Udanou úplatu je doložití účtem, po případě přepočteným na tuzemskou měnu; cenu dovezeného předmětu je rovněž vhodným způsobem prokázat.

Nebude-li úplata nebo cena vůbec přes vyzvání celního úřadu a přes upozornění na následky udána, dojde k znaleckému odhadu, který provede celní úřad na náklad dovozcův. Proti tomuto odhadu pak není stížnosti. Byla-li udána cena nebo úplata, může celní úřad rovněž přikročit k odhadu, zdá-li se mu cena nebo úplata nepřiměřenou a jestliže upozornil poplatníka předem na odhad a jeho následky. Dojde-li k odhadu a bude-li cena odhadem zjištěná přesahovati cenu nebo úplatu udanou o jednu třetinu, nese náklady odhadu poplatník. V tomto případě je přípustná stížnost, o níž rozhoduje zemský finanční úřad po slyšení dvou znalců jmenovaných ministerstvem obchodu (§ 17 zák. a čl. 15, odst. 3—5, prov. nař.).

Zákon připouští konečně i možnost, aby daňový základ byl stanoven dohodou a to buď týkající se celého podniku nebo jen části. Předpokladem je, že jde o podnik menšího rozsahu nebo o dodávky podniku pro domácnost podnikatelovu, kde by přesné zjišťování bylo spojeno s obtížemi a nepoměrným nákladem. Takovýto způsob zjišťování ovšem předpokládá souhlas poplatníkův.

Zjišťování daňového základu tak, jak zpravidla zákon má na mysli, bude v mnohých případech velice obtížné a bude proto mnohdy vhodnější jak v zájmu státu tak v zájmu poplatníků stanovití základ zdaňovací jinak. Možnost takovou zákon připouští. Jde o t. zv. paušalovanou daň z obratu, která v sobě zahrnuje dva případy. V prvním případě pro určité skupiny podnikatelů stanoví se odchýlný způsob zdanění týkající se dodávek nebo výkonů takovými podniky prováděných. Druhý způsob vyplývá z úvahy, že d. ob. postihuje každou jednotlivou dodávku, takže, bylo-li zboží předmětem několika dodávek, vznikla několikrát daňová povinnost, několikrát bylo by zapotřebí daň vyměřiti a daň odvésti. Bude tedy po případě vhodnějším postihnouti daní jen jeden z pravidelných převodů a to takovou sazbou, aby výše daně, na základě ní stanovená, rovnala se součtu daní z jednotlivých převodů, jichž průměrně zboží bývá předmětem (event. i d-ě př-é). Tento způsob může se týkati, jak ze zákona vyplývá, jak dodávek (vlastní spotřeby) tu-

zemských, tak i dovozu. Pokud se týče dovozu, sluší tomuto rozuměti patrně jednak tak, že byla-li na základě § 1., č. 2., zák., daň z dovozu na určité zboží uložena, může býti do paušálu, který je náhradou za daň z tuzemských dodávek, pojata i vlastní daň z dovozu, jednak pak znamená patrně ustanovení to, že ježto také zboží dovezené, stavší se zbožím tuzemským, podrobena bude několikrát d-i ob-é, může býti náhradou za daň z tuzemských převodů vybírána daň při dovozu, ve kterémžto případě ovšem nejde o vlastní daň z dovozu. § 1., č. 2, zák. ve znění novely ustanovuje, že d-i ob-é podléhá dovoz v případech, kde daň je paušalována. Doslova vzato znamenalo by toto ustanovení, že ve všech případech, kdy paušalovaná d. ob. jakožto náhrada za tuzemské převody dováženého zboží vybírána bude při dovozu, je současně vybíráti i daň z dovozu a to patrně sazbou 2%ní nebo 1%ní a to i tehdy, když nedošlo k vydání nařízení o zdanění dovozu toho kterého zboží. Z toho by vyplývalo tedy, že někdy je potřebí k zdanění dovozu nařízení vlády, v jiných případech pak, že stačí vyhláška ministra financí v dohodě se zúčastněnými ministry. Vzhledem však k důvodové zprávě k novele, ve které se praví, že novým doplněním § 1. zák. mělo býti dosaženo jenom toho, aby paušalované dani podroben byl i přímý spotřebitel, který zboží dováží a dále v tuzemsku je nepřevádí — což ostatně ztěžilo mohlo býti pochybným vzhledem k znění § 5., odst. 3., zák. — lze pokládati stylisací novely za nepřesnou a kterou nemělo býti nic měněno na zásadě, že k zavedení d-é ob-é z dovozu jest třeba nařízení.

Podle zák. z r. 1921 bylo potřeba k tomu, aby daň byla paušalována, souhlasu ústředních sdružení zájemníků. Nešlo tu tedy v podstatě o nic jiného než o dohodu, v níž vůle jednotlivého poplatníka nahrazena byla souhlasem ústředních organizací jakožto zástupců poplatníků. Podle zákona z r. 1923 a jak také ponecháno bylo v platnosti novelou z r. 1926, není více potřebí takového souhlasu k paušalování. Stačí předchozí vyslechnutí obchodních a živnostenských komor nebo zemědělských rad. Nemůže tedy již býti řeči o stanovení odlišného základu zdaňovacího dohodou (srov. k tomu Boh. 1960 F), nýbrž jde tu o všeobecné opatření obligatorní pro všechny, kdož podle ustanovení vyhlášky o paušalování určité výkony nebo dodávky provádějí po případě i určitěmu druhu podnikání přináležejí.

Paušalování ustanovuje ministr financí v dohodě s ministrem obchodu nebo zemědělství a to vyhláškou ve Sílirce zákonů a nařízení, ve kteréžto vyhlášce se stanoví, z jakého základu se paušál platí a jakou procentuelní nebo pevnou sazbou, kdo má paušál platiti, kdy, kde a jakým způsobem, které úřady jsou příslušny k vyměření a vymáhání paušalované daně a k rozhodování o daňové povinnosti a stížnostech, které dodávky nebo výkony jsou paušálem kryty, jakým způsobem se mají zdaniti zásoby zboží, které jsou v době, kdy vyhláška nabyla účinnosti u osob, jež nejsou povinny platiti paušál; konečně může býti stanoveno, že paušalovaná daň vybírá se zároveň s některou daní spotřební a to po případě podle ustanovení platných pro tuto daň. Byla-li daň pro určité výkony nebo dodávky paušalována, pak odpadají osvobození podle § 4., odst. 10., 12.—17., zák.

K přijetí ohlášek, žádostí, přiznání a vyměření daní je příslušným finanční úřad I. stolice, t. j. berní správa, na Slovensku a v Podkarpatské Rusi finanční ředitelství a to pravidlem finanční úřad, v jehož obvodu má podnikatel své bydliště nebo kde převážně pobývá. Je-li provozovna na jiném místě, je příslušným úřad, v jehož obvodu se podnik provozuje; má-li podnik několik provozoven v témže ukládacím okrese, zdaňují se — pokud nebylo povoleno na zvláštní žádost jednotné zdanění, o němž rozhoduje finanční úřad I. stolice — každá zvlášť; má-li několik provozoven v různých okresích, zdaňuje se rovněž — nebylo-li povoleno jednotné zdanění zemským finančním ředitelstvím, po případě ministerstvem financí — každá provozovna zvlášť a to tím finančním úřadem I. stolice, v jehož obvodu se nachází. U kočovných a podomních podniků je příslušným úřad, kterému přísluší ukládání daně výdělkové; u osob, které zde meškají jenom přechodně, úřad, v jehož obvodu činnost je provozována.

Po vyměření daně vydá se poplatníkovi platební rozkaz, na základě něhož, nebude-li lhůta k žádosti poplatníkově prodloužena, je zaplatiti daň do 30 dnů. Při dani z dovozu nebo při paušalované dani vybírané při dovozu se daň platí ihned při dovozu a to celnímu úřadu, který provádí celní odbavení.

Nehledě k vyměrování a placení daně na základě ročního vyměrovacího období, jsou podnikatelé povinni ze čtvrtletního souhrnu účtovaných cen jakož i ze čtvrt-

letní hodnoty vlastní spotřeby platiti jakožto splátku za každé uplynulé čtvrtletí neodvisle od daňového předpisu platebním rozkazem (srov. Boh. 3182 F). Tyto splátky mohou býti exekučně vymáhány a odečtou se od daně, kterou finanční úřad po uplynutí daňového období poplatníkovi vyměří. Objeví-li se přeplatek, vrátí se přeplacená částka poplatníkovi a to bez úroku. Osoby pobývající zde jen přechodně, jsou povinny zaplatiti daň bez úředního vyzvání a to ve lhůtě k podání příznání. Z nezaplacené čtvrtletní splátky nebo z nezaplacené daně je platiti úroky z prodlení a to počínaje prvním dnem po uplynutí příslušného čtvrtletí nebo po uplynutí 30 dnů po dodání platebního příkazu. Úroky plynou do státní pokladny.

Provádí-li podnikatel dražbu, platí ohledně vyměřování a placení daně totéž, co řečeno bylo o dražbách, které provádějí nepodnikatelé s tím, že stále soudní dražebny, notáři a ti podnikatelé, kteří častěji nebo po živnostensku provádějí dražby, mohou daň odváděti čtvrtletně pozadu současně se splátkami daně z ostatní své tržby.

O opravných prostředcích rozhoduje v II. stolici zemský finanční úřad s konečnou platností. Stížnosti proti platebnímu rozkazu a proti jiným úředním opatřením podati je do 30 dnů po případě do 15 dnů, směřují-li proti pořádkové pokutě. Tyto lhůty mohou býti v případech zřetele hodných prodlouženy a to tím úřadem, který vydal platební rozkaz, nařízení nebo rozhodnutí. Nepodá-li se opravný prostředek v opravné lhůtě, může míti škodlivé následky jen pro toho poplatníka, kterému byl doručen nebo jeho dědici. Lhůta počíná běžeti dnem po dodání výměru, nařízení nebo rozhodnutí, při čemž nepočítají se dny poštovní dopravy a lhůta se prodlužuje do příštího všedního dne, případněli poslední den lhůty na neděli nebo na všeobecný svátek. Byla-li podána žádost o prodloužení lhůty, nebo bylo-li žádáno o oznámení důvodu určitého rozhodnutí, staví se lhůta až do dne příslušného vyřízení a běží pak dále. Stížnost nemá odkládacího účinku. Finanční úřad může sám doplniti řízení, uplatňoval-li poplatník vady řízení, dříve než stížnost bude předložena zemskému finančnímu ředitelství. O stížnosti rozhoduje s konečnou platností finanční ředitelství. Vrátili-li se zaplacená daň na stížnost z části, budou nahrazeny z vrácené úroky a to ode dne zaplacení daně do dne, kdy byl poplatník o odpisu zpraven. O vy-

máhání nedoplatek daně, daňových splátek a o vymáhání úroků platí ustanovení platná pro přímé daně. Nedoplatky daně vyměřené celním úřadem se vymáhají jako clo. Za běžné daňové období může býti od kočovných nebo podomních podniků, při dražbách a dále od osob, které zde meškají jen přechodně bez stálé provozovny požadováno zajištění daně, která dosud není splatná. Neodvádí-li poplatník daňové splátky správně nebo je-li nebezpečí, že by jejich dobytost vystěhováním nebo z jiných důvodů byla ohrožena, může býti žádáno zajištění daně za běžné i za uplynulé splátkové období, a to v obou případech až do výše daně, kterou pravděpodobně bude platiti. Rovněž celní úřad jest oprávněn požadovati přiměřené zajištění daně a to vždy v hotovosti tehdy, když daň při celním odbavení vybírána nebyla a jsou pochybnosti o dobytosti její.

Na rozdíl od poplatků, kde zpravidla poplatek z právního jednání je zaplatiti i tehdy, nedošlo-li k výsledku právním jednáním sledovanému, a ani v těchto případech se zaplacený poplatek nevrací, připouští zákon o d-i ob-é, aby od celkového daňového příznání pro určité období odpočtena byla částka připadající na obchody, které dodatečně byly zrušeny nebo kde byla povolena sleva. Dle nynějšího stavu platí toto ustanovení bez ohledu na to, zda poplatník platí daň dle skutečně přijatých úplat nebo daň z účtovaných cen (§ 18 zák.).

Jest přirozené, že dodavatel za příznivých podmínek pokusí se vždy přesunouti daň na svého odběratele. Je-li dodavatel podnikatelem, dává mu zákon volnost, provésti přesunutí buď zřejmě odděleným účtováním daně, nebo skrytě započtením daně do ceny, leč by odběratel žádal výslovně oddělené účtování. Pro úplatu jednotně stanovenou stanoví zákon praesumpci — nevyplývá-li z úmluvy opak —, že v smluvené ceně jest již zahrnuta d. ob.

K oddělenému účtování daně musí podle zákona naproti tomu vždy dojiti, jde-li o dodávku provedenou nepodnikatelem nepodnikateli. Je-li nabyvatelem však podnikatel, může tento daň svému dodavateli nepodnikateli sraziti ze smluvené úplaty. Ministerstvo financí může konečně pro určité případy naříditi zvláštní účtování daně. Při zavedení daně při dovozu nebo paušalování daně po případě zvýšení paušálu může dodavatel i po uzavření dodávky, avšak před provedením jejím, cenu o daň

nebo rozdíl zvýšiti, účtuje-li zvláště toto zvýšení.

II. Daň přepychová. D. př-ou možno označiti jako zvýšenou d. ob-ou. Z toho pak vyplývá, že ohledně této daně mohou platiti z velké části předpisy všeobecné, dané pro d. ob-ou. Zákon v té příčině praví (§ 24), že na d. př-ou se vztahují všechna ustanovení o d. ob-é, pokud nejsou výslovně stanoveny odchylky a pokud jednotlivá ustanovení nejsou v rozporu s ustanoveními o d. př-é. Předmětem daně budou tedy opětně dodávky nebo výkony a to takových předmětů, které prohlášeny byly za přepychové zvláštním seznamem přepychových předmětů a výkonů, k jehož vydání, měnění a doplňování zmocněna je vláda a který musí býti předložen do 14 dnů po vydání Národnímú shromáždění s tou sankcí, že nevezme-li některá ze sněmoven nařízení, kterým seznam přepychových předmětů byl vydán, na vědomí, pozbývá toto tímto dnem platnosti. Dodávka skutečným je co do zdanění opětně postavena na roveň vlastní spotřeba a to i tehdy, jde-li o výdělečné upotřebení. Dodávka předmětů přepychových je podrobena d-i př-é buď při dodávce, kterou provádí výrobce nebo která se uskutečňuje v drobném prodeji. Vždycky d-i př-é jsou podrobena jakékoliv převody přepychových předmětů, které se dějí u příležitosti dražeb neb dodávek nepodnikatelů. Rovněž vždycky jde o zdanitelnou dodávku přepychovou při dodávkách fiktivních.

Pokud jde o osvobození jednotlivých dodávek od d-ě př-é, platí tu v celku až na několik výjimek předpisy platné pro d. ob-ou (§ 27 č. 1 a 11, zák. a čl. 37 prov. nař.).

Subjektem daňovým je výrobce, jde-li o dodávky předmětů přepychových zdaňovaných u výrobce. Za výrobce je pak pokládati jak toho, kdo sám zhotoví nebo zhotoviti dá předměty, které se podle seznamu pokládají za přepychové a předměty ty ve svém podniku dále zcizuje, tak toho, kdo předměty ztratí přepychovou povahu na svůj účet upraví nebo dá upravit tak, že předměty ty jsou zase způsobilé k používání. U domácího průmyslu pokládá se za výrobce podnikatel, který u domácích pracovníků výrobky objednáva a dále ve svém podniku zcizuje. V případech sporných rozhoduje o tom, koho je za výrobce pokládati, ministr financí po dohodě s ministrem obchodu (§ 25, odst. 3, zák.).

Při předmětech, které jsou podrobena d-i př-é v drobném prodeji, stíhá daňová povinnost dodavatele. Drobným prodejem se pak rozumí přímá dodávka spotřebiteli, což je ten, kdož nenabývá předmětu k tomu, aby jej dále po živnostensku nebo obchodnicku zcizoval (§ 25, odst. 4., zák.). Při dodávkách nepodnikatelů podroben je dani dodavatel; jestliže však dodává nepodnikatel podnikateli, je podnikatel povinen platiti daň místo dodavatele a může si ji z ceny sraziti. Za nepodnikatele je považován i ten podnikatel, který určitou dodávku provede pouze příležitostně, když tato dodávka nespadá v jeho obor. Při dražbách stíhá daňová povinnost k d-i př-é tytéž osoby jako u d-ě ob-é.

Pokud jde o přepychové výkony podroben je dani ten, kdo výkon provádí.

Pro vznik daňové povinnosti a nároku státu na daň rozhodny jsou předpisy platné pro d. ob-ou.

Kromě dodávek a výkonů v tuzemsku prováděných podroben je dani důsledně dovoz a to všech předmětů přepychových bez rozdílu, zda zdaňují se u výrobce nebo v drobném prodeji. Rovněž nezáleží na tom, zda dovoz se děje za úplatu a na tom, kdo předmět dováží. Osvobození normována jsou v § 27., č. 2.—10., zák.

Subjekt d-ě př-é z dováženého zboží určen jest stejně jako subjekt d-ě ob-é z dovozu. Osvobozeny od d-ě př-é pak jsou osoby exteriální, přistěhovalci, co do dovozu svršků používaných již také v cizině, jestliže tyto slouží vlastní potřebě, jsou-li přiměřeny poměrům a jeví-li stálého užívání. Daň je však platiti i v tom případě z výbavy nebo svatebních darů, osobních automobilů a jiných přepychových vozidel.

Konečně osvobozeno je také cestující obecnstvo co do dovozu přepychových svršků, jsou-li tyto věci určeny jen k vlastnímu použití cestujících a přiměřeny potřebě, stavu a poměrům.

Základem daňovým je cena předmětu přepychového a to cena smluvená nebo cena obecná bez daně přepychové. Při dovozu se k ceně smluvené nebo obecné připočítá ještě clo, výlohy dopravní k hranici a dávky vybírané z dováženého zboží obdobně jak tomu bylo při d-i ob-é. Při předmětech dodaných společně, které podle obchodního názoru se pokládají za věc úhrnnou, rozhoduje cena úhrnná. Obal podléhá d-i př-é jen tehdy, považuje-li se podle obchodních zvyklostí za celek s předmětem

dodávaným. Pokud jde o cenu obecnou platí opětně předpisy dané pro d. ob-ou.

Sazbu daňovou zná zákon trojí a sice sazbu 12%ní, která vybírá se tam, kde daň postihuje dodávky výrobce nebo dovoz, dále zná zákon sazbu 10%ní při dodávkách v drobném prodeji, při přepychových výkonech, při dodávkách z dražeb a z dodávek nepodnikatelů. Konečně zná zákon t. zv. sníženou d. př-ou toliko 2%ní, které podléhá dovoz a dodávky přepychových předmětů, kterých nelze jinak upotřebiti než k vědeckým, vyučovacím, bohoslužebným, léčebným, technickým nebo výdělečným účelům, dovoz a dodávky originálů a kopie zhotovené umělci malíři, dále dovoz a dodávky plastických děl zhotovených umělci k účelům veřejným, dovoz a dodávky přepychových předmětů pro stát nebo státní podniky, které nenáleží k podnikům spravovaným podle zásad obchodního hospodaření, nebo pro osoby, jež nabyly přepychových předmětů ve veřejném zájmu, což je prokázati příslušnými doklady. Také v případech, kdy tyto předměty dovezeny byly prostřednictvím tuzemského podnikatele, je nutno zaplatiti 2%ní d. př-ou; dodávka pak další jest ovšem daně prosta (§ 4, č. 17, zák.).

Konečně důležité ustanovení, podle něhož rovněž dani 2%ní podléhá dovoz a dodávky přepychových předmětů zdaňovaných v drobném prodeji, jestliže bude prokázáno, že dovozce nebo nabyvatel zabývá se v tuzemsku oprávněně po živnostensku nebo obchodnicku dalším zcizováním předmětů toho druhu v nezměněném stavu. Dokladem jest opětně úřední vysvědčení o tom, že se předmětu nenabývá ke spotřebě, jakož i po případě jiné doklady, jako obchodní knihy a obchodní korespondence. Ovšem v těchto případech další dodávka podrobena je plné d-i př-é (§ 28 zák.).

Předpisy dané pro vybírání a vyměrování d-ě ob-é u nepodnikatelů platí i pro d. př-ou. Rovněž také podnikatelé obdobně jsou povinni ohlásiti, jestliže dodávají v drobném nebo vyrábějí přepychové předměty. Pro tuto daň platí stejná ustanovení ohledně daňových období a splátek a analogická jsou ustanovení o kontrole a vedení různých záznamů a dokladů (§ 34 zák. a čl. 23 a 25 prov. nař.).

Pokud jde o přiznání daňové, určení daňového základu odhadem, vrácení d-ě př-é při vývozu a daň zaplacenou omylem, platí obdobně ustanovení platná pro d. ob-ou.

Zcizí-li tuzemský podnikatel v tuzemsku přepychový předmět, dá-li jej však zaslati přímo z ciziny nabyvateli, je tento povinen, není-li ze zvláštního důvodu osvobozen, zaplatiti d. př-ou, kdežto tuzemský podnikatel je povinen z dodávky odvésti d. ob-ou. Bylo-li nabyto přepychového předmětu proto, aby byl zpracován dále v jiný přepychový předmět, bude na žádost, kterou jest podati do roku, vrácena částka ve výši rozdílu mezi příslušnou sazbou plné d. př-é (12%, po případě 10%) a sníženou 2%ní d-i př-ou, bude-li prokázáno přímé nabytí od výrobce nebo dovozce nebo v drobném prodeji a bude-li prokázáno, že odvedena byla již státu příslušná d. př. Nejde-li o přímé nabytí, vrátí se na žádost částka ve výši 6% nákupní ceny.

Stát a státní podniky, které nenáleží k podnikům obhospodařovaným podle zásad obchodního hospodaření, mají do roka nárok, aby se jim vrátilo 6% nákupní ceny, jakožto náhrada za d. př-ou tehdy, když předmětu zdaňovaného u výrobce nebo při dovozu nenabyly ani přímo od výrobce nebo dovozem ani prostřednictvím tuzemského dodavatele. Totéž platí ohledně osob, které tímž způsobem nabyly přepychového předmětu ve veřejném zájmu. Konečně úplné nebo částečné vrácení daně může býti podnikateli přiznáno, byl-li předmět přepychový zdaněný při dovozu nebo u výrobce bez viny podnikateli zničen nebo značně poškozen (§ 38 zák.).

III. Společná ustanovení. Ke kontrole, zda dodržovány jsou jednotlivé předpisy, které zákon o d-i ob-é a d-i př-é ukládá poplatníkům, dána jsou finanční správě rozsáhlá oprávnění. Také činnost revisního odboru ministerstva financí vztahuje se na d. ob-ou i d. př-ou. Podnikatelé jsou povinni uschovávat 5 let daňové doklady a ti z nich, kteří vedou obchodní knihy, jsou vždy povinni vystaviti řádný účet, přesahuje-li úplata 1000 Kč.

V trestních ustanoveních (§§ 41–44 zák.) zákon rozeznává je jednak mezi daňovým přestupkem zkrácení daně, daňovým přestupkem zatajení daně a daňovým přestupkem ohrožení daně (§ 41 zák.). Prvého přestupku se dopouští, kdo vědomě a v úmyslu zkrátiti daň učiní v přiznání nebo v odpovědi na dotaz nebo při celním odbavení, ve stížnosti nebo žádosti za osvobození od daně, snížení nebo vrácení daně nebo poskytnutí jiné výhody, nesprávné údaje nebo zamlčí-li určité okolnosti, čímž může způsobiti zkrácení daně. Trestný

jest i pokus. Přestupku zatajení daně se dopouští, kdo vědomě a v úmyslu daň zkrátiti neučiní předepsaných oznámení, nepodá daňového příznání, nezaplatí daň při dodávkách nebo výkonech nepodnikatelů, nebo osob v tuzemsku jen přechodně meškajících. V těchto všech případech je předpokladem úmysl zkrátiti daň. Kdo se dopustí takového jednání pouze z hrubé nedbalosti, dopouští se přestupku ohrožení daně.

Přestupku zkrácení nebo zatajení daně se může dopustiti i zmocněnec a dále i znalec nebo osoba převzvedná (§ 41 zák.).

Tyto přestupky jsou trestny, byla-li daň zkrácena nebo zatajena až dvacetinásobkem zkrácené nebo zatajené daně, byla-li daň ohrožena až pětinasobkem ohrožené daně. Podnikatel, který od nepodnikatele vybranou daň vědomě a úmyslně neodvede, může býti trestán až padesátinásobkem zkrácené nebo zatajené daně. Stejně se trestá i pokus, při čemž základem je daň, o kterou stát mohl přijíti. Nemůže-li býti zkrácená daň přesně zjištěna, vyměří se trest od 50 Kč do 100.000 Kč, vždy však je třeba k stanovení viny přihlížeti k výši daně zkrácené nebo o níž stát mohl přijíti. Současně může býti také vyřčen náhradní trest vězení od 1—6 měsíců pro případ nedobytnosti. Jestliže daň paušalovaná vybírá se současně s některou daní spotřební, rozhodny jsou pro stíhání a trestání předpisy této daně. Kde však podle zákona o d-i ob-é bylo by vyměřiti trest vyšší, rozhodným jsou ustanovení tohoto zákona. Trestní nález nebo rozsudek může býti uveřejněn a při recidivě může býti navrženo, aby pachateli bylo odňato živnostenské oprávnění. Jinaká jednání proti předpisům zákona nebo úředního vyzvání stíhají se pořádkovou pokutou až do výše 5000 Kč, při recidivě do 10.000 Kč. Touto pokutou může býti stíženo nevedení nebo nepořádné vedení daňových záznamů nebo odepření znalecké výpovědi.

Trestnost pomíjí smrtí pachatelovou, udělením milosti, účinnou lítostí a konečně promlčením. Zákon také upravuje zvlášť upouštěcí řízení, které spočívá v tom, že od trestního řízení může býti upuštěno, jestliže strana zaplatí zkrácenou daň a přiměřenou pokutu a vzdá se opravných prostředků. Strana může žádati o snížení upouštěcí částky tak, jak ji stanovil finanční úřad, I. stolice u zemského finančního ředitelství, které nikterak není vázáno nálezem I. stolice.

Promlčení upraveno jest ve shodě se zák. č. 31/1878 ř. z.

Všechny úřady veřejné (i pošty) jsou povinny napomáhati při ukládání a vyměřování daně a provádění dozoru právě tak, jako osoby zúčastněné na právním jednání jsou povinny na žádost podati vysvětlení potřebné k vyměření daně a předložiti příslušné spisy. Žádané doklady musí však býti přesně vyznačeny. Každý je konečně povinen vydati svědectví nebo vypovídati jako znalec, pokud není zákonem uznaného omluvného důvodu (§ 46 zák.).

Že k d-i ob-é ani k d-i př-é nemohou býti vybírány samosprávné přírážky, je zákonem konstatováno nadbytkem (§ 48 zák.).

Jinak pro d. ob-ou a d. př-ou platí podpůrně ustanovení o přímých daních.

IV. Výnos daně a podíl samosprávných svazků na něm. D. ob. a d. př. vynesly — v okrouhlých číslech — v r. 1920: 500 mil., v r. 1921: 1350 mil., v r. 1922: 1631 mil., v r. 1923: 1433 mil., v r. 1924: 1553 mil., v r. 1925: 1760 mil. Kč. Na rok 1926 byl výnos obou daní praeliminován 1600 mil., na r. 1926 (bez podílu samosprávných svazků): 1096 mil. Kč (i s výnosem z Podkarpatské Rusi).

D. ob. svým výnosem velikou měrou přispěla k sanaci financí svazků území samosprávy. Podle zák. 334/1921 Sb. bylo tomuto účelu ročně věnováno 40% výnosu daně a to 5—10% obcím, 5% okresům a župám, zbytek zemským fondům. Tak z výnosu daně na r. 1926 obdržely samosprávné svazky 640 mil. Částka výnosu pro r. 1927 jest pak již zařazena do rozpočtu zmenšená o 787 mil. zvlášť vykázaných jako podíl autonomních svazků.

V tomto nastává od I. I. 1928 na základě zák. č. 77/1927 o nové úpravě finančního hospodářství svazků územní samosprávy změna. Část výnosu d-ě ob-é a d-ě př-é plyne podle tohoto ustanovení (§ 10) do zvláštního fondu zřízeného u každého zemského výboru, z něhož poskytovány budou subvence obcím a okresům, které vykazují schodek přes to, že vybírají přírážky nejvyšší přípustnou výměrou a zavedly různé dávky a poplatky. Tomuto fondu má se dostat v Čechách 103 mil., na Moravě 40·5 mil., na Slovensku 14·5 mil. a v Podkarpatské Rusi 1·5 mil. Kč. Zemím k úhradě jejich schodku může se dostat (dohromady) až 140 mil., hlavnímu městu Praze, pro níž ustanovení o přidělech z fondu neplatí, až 10 mil. Kč.

Literatura.

Dr. Engliš: „Daň z převodu statků a z pracovních výkonů a daň přepychová“ (Brno 1919); Dr. Novotný: „Daň z obratu a daň přepychová“ (poslední vydání r. 1926); Chochole: „Umsatz- und Luxussteuer“ (Prager Archiv); dále příslušná část v Drachovského „Přehledu“; z cizích nejvýznačnější: Popitz: „Kommentar zum Umsatzsteuergesetz“; M. Garde: „L'impôt sur le chiffre d'affaires“.

Karel Martínek.

Daň potravní na čáře.

1. Všeobecně. 2. Předmět a výše daně. 3. Platební povinnost. 4. Průvoz zboží. 5. Kontrola a zvláštní povinnost pro účely daně. 6. Paušalování. 7. Svobodná skladiště. 8. Ustanovení trestní a propadnutí zboží. 9. Vymáhání a promlčení daně.

1. **Všeobecně.** D. p. n. č. trvá v nynější své struktuře již od zavedení svého čís. pat. z 25. V. 1829 a byla součástí „všeobecné potravní daně“, upravené stejnoměrně tímto patentem v bývalých zemích rakouských.

Uvedený patent rozlišoval — pokud se týče daně a způsobu jejího vybírání — dvě skupiny míst, a to t. zv. města pro vybírání potravní daně za uzavřená prohlášená, zkráceně „uzavřená města“ a ostatní obce — venkov.

Za uzavřená města byla původně prohlášena města zámožnější, s vyvinutým obchodem a průmyslem, jako na př. Vídeň, Linec, Praha, Brno, Terst, Lvov a j.

Byla vytvořena fikce, jakoby tato města byla obemknuta čarou, která — pokud města byla obklíčena hradbami — spadala v jedno s přirozenou hranicí hradeb; daň platili poplatníci při překročení této myšlené čáry, odtud právě odvozuje se název této daně: „Daň potravní na čáře“.

Podle patentu podléhaly na venkově této dani nápoje (víno, vinný a ovocný mošt, pivo), lihoviny, dobytek a maso, v uzavřených městech kromě toho ještě mnohé jiné předměty, jež nebylo možno na venkově dobře daní zachytiti a jež přece logicky byly vhodným doplňkem ostatních spotřebních daní, jako drůbež, ryby, obilí, čítné potraviny, dále i otop (uhlí, dříví).

Podobně jako v ostatních hlavních městech byl zvolen i pro Prahu a Brno systém d. p. n. č., t. j. vybírání její na obvodu města v bývalých městských branách. Obvykle nešlo při tom o zavedení nové daně, neboť v podobné formě vybírala jednotlivá města v branách svých vlastní dávky (clo)

celkem z týchž předmětů, na které se vztahovala shora uvedená státní d. p. n. č. (na př. v Praze pražské obecní mýto). Při zavedení státní d-ě p. n. č. byla poskytnuta městům náhradou za současné zrušení zmíněných obecních dávek obecní přírážka k státní dani; mimo to vybírány byly pro obce různé dávky obecní, jako hlavně dávky z lihovin, a v Praze zvláště i t. zv. dlažebné.

Sazby státní daně nebyly celkem měněny. D. p. n. č. vybírána byla časem v režii státní nebo bývala propachtována v dražbě soukromým nájemcům a konečně byla z volné ruky přenechávána obcím do pachtu na tříleté období.

V Praze vybíral stát potravní daň sám ve své režii až do r. 1862, po té byla daň vybírána soukromými pachtýři, od 1. I. 1878 byla pachtýřkou obec Pražská až do konce června 1916, kdy dřívější pacht byl proměněn v t. zv. městskou režii. Vzhledem k tomu, že d. p. n. č. vlivem různých nepříznivých poměrů byla ve všech uvedených uzavřených městech se střídavým úspěchem vybírána, bylo nutno přikročiti k reformě a k jakési unifikaci této daně. To se stalo zákonem ze dne 14. IV. 1920, č. 264 Sb., a prov. nařízením ze dne 26. IV. 1920, č. 265 Sb.

Nová reforma této daně nehledíc k úpravě formální spočívá v tom, že počet poplatných předmětů byl obmezen, a to téměř výlučně na potraviny a některá krmiva, a že sazby byly spravedlivěji odstupňovány.

D. p. n. č., vybíraná nyní v Praze, Brně a Bratislavě státními orgány, zahrnuje v sobě jednak všeobecnou daň nápojovou a daň z masa, upravené zvláštními novými zákony, jednak zvláštní daň, vybíranou jen v těchto městech z různých předmětů (téměř vesměs potravin), jež jsou vyjmenovány v sazebníku, tvořícím součást zákona o d-i p. n. č.

Tímto zákonem byla státní finanční správa zmocněna, aby rozšířila d. p. n. č. v uvedených městech na části těchto měst, ležící doposud mimo čáru, jakož i na předměstské obce a aby prohlásila i další města za uzavřená pro vybírání této daně, pokud tato města sama nebo s předměstskými obcemi mají více než 80.000 obyvatelů. Na základě tohoto zmocnění byl pak postupně vládními nařízenými ze dne 22. XII. 1920, č. 674 Sb., 20. XII. 1923, č. 246 Sb., a 11. I. 1923, č. 8 Sb., obvod d-ě p. n. č. v těchto městech podle zvláštních místních poměrů rozšířen a běh nové čáry potravní daně